

PEDAGOGIK INNOVATSIYALAR VA ULARNING SAMARADORLIGI

Usmonova Shoxsanam Shavkatovna*Andijon davlat pedagogika instituti Milliy G'oya
Ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi kafedrası o'qituvchisi.***Jabborova Sayyora***Andijon davlat pedagogika instituti Milliy G'oya
Ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi kafedrası o'qituvchisi.***Orifjonova Muzayyana***Ijtimoiy va amaliy fanlar Fakulteti
Musiqiy ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi.***Sodiqova Xayithon***Ijtimoiy va amaliy fanlar Fakulteti
Musiqiy ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi.*

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimida pedagogik innovatsiyalarning mazmuni, turlari hamda ularning o'quv jarayonidagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali ta'lim samaradorligini oshirish masalalari tahlil qilinadi. Pedagogik faoliyatda yangi yondashuvlar, interfaol metodlar va raqamli vositalarning o'rni ochib beriladi.

Kalit so'zlar: pedagogik innovatsiya, ta'lim sifati, interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalar, raqamli ta'lim.

Abstract: This article examines the essence of pedagogical innovations and their role in improving the effectiveness of the educational process. Special attention is paid to the implementation of innovative pedagogical technologies, interactive teaching methods, and digital learning tools. The impact of innovative approaches on the development of students' cognitive activity, independence, and creative thinking is analyzed.

Key words: pedagogical innovations, quality of education, interactive methods, innovative technologies, digital learning.

Аннотация: В данной статье рассматривается сущность педагогических инноваций и их роль в повышении эффективности образовательного процесса. Особое внимание уделяется внедрению инновационных педагогических технологий, интерактивных методов и цифровых средств обучения. Анализируется влияние инновационных подходов на развитие познавательной активности, самостоятельности и творческого мышления обучающихся.

Ключевые слова: педагогические инновации, качество образования, интерактивные методы, инновационные технологии, цифровое обучение

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimini rivojlantirish va uning raqobatbardoshligini ta'minlash innovatsion yondashuvlar bilan chambarchas bog'liq. Pedagogik innovatsiyalar ta'lim jarayonining mazmuni, shakli va usullarini yangilash orqali o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini samarali shakllantirishga xizmat qiladi¹. Shu bois ta'lim jarayoniga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni tadbiq etish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti ta'lim tizimidan doimiy ravishda yangilanib borishni talab etadi. Globallashuv, ilm-fan va texnologiyaning jadal rivojlanishi natijasida ta'lim mazmuni, shakl va uslublariga bo'lgan talablar tubdan o'zgarmoqda.¹ Ana shunday sharoitda pedagogik innovatsiyalar ta'lim tizimini modernizatsiya qilishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Bugungi kunda an'anaviy ta'lim shakllari bilan cheklanib qolish o'quvchilarning ehtiyojlari va jamiyat talablari bilan mos kelmaydi.² Shu sababli ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlar, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlarni joriy etish dolzarb vazifaga aylandi. Pedagogik innovatsiyalar o'quvchi shaxsini rivojlantirish, uning mustaqil fikrlashi va ijodiy qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

ASOSIY QISM

Pedagogik innovatsiya tushunchasi va mohiyati

Pedagogik innovatsiya — bu ta'lim jarayoniga yangilik kiritish, o'qitish va tarbiyalashning samarali usullarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish jarayonidir. Pedagogik innovatsiyalar ta'lim mazmunini boyitish, o'qitish metodlarini takomillashtirish va pedagogik jarayonni yangi sifat bosqichiga olib chiqishni nazarda tutadi.³

Innovatsiya jarayoni faqat yangi texnologiyalarni qo'llash bilan cheklanmaydi, balki o'qituvchining pedagogik tafakkuri, darsni tashkil etish uslubi va ta'limga bo'lgan yondashuvini o'zgartirishni ham o'z ichiga oladi. Innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarni bilim olishga faol jalb etadi hamda ularning ta'lim jarayonidagi ishtirokini kuchaytiradi.

Pedagogik innovatsiyalarning turlari

Pedagogik innovatsiyalar turli mezonlarga ko'ra bir nechta turlarga bo'linadi. Eng avvalo, metodik innovatsiyalarni ta'kidlash mumkin. Ular interfaol metodlar, muammoli ta'lim, loyiha usuli, aqliy hujum, klaster kabi usullarni qamrab oladi. Bu metodlar o'quvchilarning faolligini oshirishga va bilimlarni mustaqil egallashga

¹ 2.Saidahmedov N.S. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: TDPU, 2016.

² 1.Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.

³ 3.Xodjayev B.X. Ta'limda innovatsion yondashuvlar. – Toshkent: Fan, 2019

yordam beradi.

Texnologik innovatsiyalar esa axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli platformalar, elektron darsliklar va masofaviy ta'lim vositalarini o'z ichiga oladi. Bunday innovatsiyalar ta'lim jarayonini yanada qulay, ochiq va samarali tashkil etish imkonini beradi.

Shuningdek, tashkiliy innovatsiyalar (modulli ta'lim, integratsiyalashgan darslar) va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim yondashuvlari ham pedagogik innovatsiyalarning muhim turlari hisoblanadi.

Innovatsion texnologiyalar va ta'lim sifati

Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanish ta'lim sifatini oshirishga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Raqamli ta'lim vositalari orqali o'quvchilar mustaqil bilim olish imkoniyatiga ega bo'ladi, dars jarayoni esa yanada qiziqarli va samarali kechadi.⁴

Innovatsion texnologiyalar o'quv jarayonini individuallashtirishga, ya'ni har bir o'quvchining qobiliyati va ehtiyojiga mos ta'lim olishiga sharoit yaratadi. Bu esa o'z navbatida ta'lim samaradorligini oshirib, bilimlarning mustahkam o'zlashtirilishiga olib keladi.

Pedagogik innovatsiyalarning samaradorligi

Pedagogik innovatsiyalarning samaradorligi o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish darajasi, darslarga bo'lgan qiziqishi va mustaqil ishlash ko'nikmalarining rivojlanishida namoyon bo'ladi. Innovatsion metodlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilar faolligini oshiradi, muloqot va hamkorlikni rivojlantiradi.

Shu bilan birga, innovatsion yondashuvlar o'qituvchining kasbiy mahoratini oshirishga ham xizmat qiladi. O'qituvchi doimiy izlanishda bo'lishi, zamonaviy texnologiyalarni egallashi va o'z ustida ishlashi talab etiladi.

NATIJA VA MUHOKAMA

Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, pedagogik innovatsiyalar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Interfaol metodlar va raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilar faolligini oshiradi hamda o'zlashtirish ko'rsatkichlarini yaxshilaydi. Biroq innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish uchun moddiy-texnik baza va malakali pedagog kadrlar muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagogik innovatsiyalarni ta'lim jarayoniga tizimli ravishda joriy etish ta'lim sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Xususan, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim yondashuvlari asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish darajasini sezilarli oshiradi.

⁴ 4.Klarin M.V. Innovatsii v mirovoy pedagogike. – Moskva: Pedagogika, 2017.

O'rganilgan tajribalar orqali aniqlanishicha, innovatsion yondashuvlar qo'llanilgan ta'lim muhitida o'quvchilarning darslarga bo'lgan qiziqishi va faolligi kuchayadi. O'quvchilar mashg'ulotlar jarayonida o'z fikrini erkin bayon etishga, muammoli vaziyatlarni mustaqil hal qilishga va jamoa bilan ishlashga o'rganadi. Bu holat esa o'quvchilarda tanqidiy va ijodiy fikrlash ko'nikmalarining shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Elektron darsliklar, onlayn topshiriqlar va masofaviy ta'lim platformalaridan foydalanish o'quvchilarni faqat tayyor bilimlarni qabul qiluvchi emas, balki faol bilim izlanuvchisiga aylantiradi. Ayniqsa, individual yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning shaxsiy qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olish imkonini beradi.

Muhokama jarayonida aniqlangan muhim jihatlardan biri shundan iboratki, pedagogik innovatsiyalarni samarali joriy etish pedagog kadrlarning kasbiy kompetensiyasiga bevosita bog'liqdir. O'qituvchilarning zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirishi, metodik malakasi va innovatsion faoliyatga tayyorligi ta'lim sifati oshishida hal qiluvchi rol o'ynaydi.⁵ Shu bilan birga, ayrim hollarda texnik vositalarning yetishmasligi, metodik qo'llanmalar kamligi va vaqt omili innovatsion yondashuvlarni to'liq amalga oshirishga to'sqinlik qilishi mumkin.

Tahlil natijalariga ko'ra, pedagogik innovatsiyalarni joriy etishda bosqichma-bosqichlik tamoyiliga amal qilish muhimligi qayd etildi. Innovatsion metodlarni rejasiz va tizimsiz qo'llash kutilgan samarani bermasligi mumkin. Shu sababli, ta'lim muassasalarida innovatsion faoliyatni rejalashtirish, monitoring qilish va doimiy tahlil etib borish zarur.

Umuman olganda, olib borilgan muhokamalar pedagogik innovatsiyalar nafaqat o'quvchilar bilimini oshirishga, balki ularning shaxsiy rivojlanishiga, mustaqil ta'lim olish malakalarining shakllanishiga ham xizmat qilishini tasdiqlaydi. Ushbu natijalar zamonaviy ta'lim tizimida pedagogik innovatsiyalarning strategik ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, pedagogik innovatsiyalar zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismi bo'lib, ularning samarali qo'llanilishi ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Pedagogik jarayonga innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish o'quvchilarning intellektual va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning muhim sharti hisoblanadi.

Pedagogik innovatsiyalar ta'lim tizimining barqaror rivojlanishini ta'minlashda

⁵ 5.Polat E.S. Novye pedagogicheskie tekhnologii. – Moskva: Akademiya, 2018.

asosiy vosita hisoblanadi. Ular o‘quv jarayonini modernizatsiya qilish, ta’lim sifatini oshirish va o‘quvchilarni faollikka undashda muhim rol o‘ynaydi. Innovatsion metodlar va raqamli vositalardan foydalangan holda darslar nafaqat bilim berish, balki o‘quvchilarning ijodiy, analitik va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik innovatsiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun quyidagi omillar muhim hisoblanadi:

1. O‘qituvchilarning innovatsion metodlar bo‘yicha malakasini oshirish.
2. Maktablarning texnik jihozlar va raqamli resurslar bilan ta’minlanishi.
3. O‘quv jarayonini individual yondashuv bilan tashkil etish.
4. Innovatsiyalarni doimiy monitoring va baholash tizimi orqali nazorat qilish.

Shu tarzda, pedagogik innovatsiyalar ta’lim sifatini oshirish va o‘quvchilarning rivojlanishini ta’minlashda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi. Ularni amaliyotga joriy etish o‘quv jarayonini qiziqarli va samarali qiladi, ta’lim tizimining zamon talablariga moslashuvchanligini ta’minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. Saidahmedov N.S. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: TDPU, 2016.
3. Xodjayev B.X. Ta’limda innovatsion yondashuvlar. – Toshkent: Fan, 2019.
4. Klarin M.V. Innovatsii v mirovoy pedagogike. – Moskva: Pedagogika, 2017.
5. Polat E.S. Novye pedagogicheskie tekhnologii. – Moskva: Akademiya, 2018.